

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

katedra občanského práva

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

vedoucí diplomové práce

POSUDEK

diplomové práce Evy Rajtmajerové

„Následky vad právních jednání“

Vybrat si ke zpracování v rámci diplomové práce problematiku následků vad právních jednání vyžaduje nemalou míru vědecké kuráže. Tato problematika se v rámci občanského práva totiž řadí nejen k nejzajímavějším, ale současně též k nejnáročnějším tématům. Jde o téma, které má samozřejmě zejména teoretický charakter, které však vykazuje i mimořádně významné praktické aspekty. Jeho řešení pak zákonitě má vliv i v dalších odvětvích civilního práva. Obzvláštní náročnost daného tématu pro zpracování je tedy nabíledni. Přitom o její platnosti lze hovořit dokonce dvojnásobně, a to proto, že právní úprava, která tvoří předmět daného tématu, doznala vydáním nového občanského zákoníku nebyvalých změn, a to změn, které se pro svá četná značně problematická legislativní řešení nelehko vykládají i zkušeným právníkům. Školitel tedy má zákonitě jisté obavy, jak to dopadne, ujme-li se uvedené materie následků vad právních jednání studentka, která má sepsat zřejmě teprve svou prvou větší odbornou literární práci.

Činí mi velkou radost, že mohu více méně hned v úvodu svého posudku předeslat, že v případě posuzované práce to dopadlo dobře, ba mnohem více než dobře. Práce je předně vhodně rozvržena. Počíná správně u obecných otázek právního jednání (jmenovitě jeho pojmu, jeho zatřídění a roztržidění, jeho náležitostí a vad). V následujících třech kapitolách se pak separátně rozebírá zdánlivost právního jednání, jeho neplatnost a jeho relativní neúčinnost, přičemž rozumné rozvržení výkladů lze sledovat i na úrovni těchto kapitol.

Kladem práce ovšem není ani zdaleka jen její systematika. To, co zasluhuje vyzdvihnout především, spočívá v nebyvale důsledném uchopení celé látky, které jde daleko nad rámec obvyklých znalostí i výborného studenta, jakož i v jejím neméně důsledném zpracování, které zase jde většinou do detailů, které je nezřídka schopen pomíjet i zkušený vystudovaný právník. S tím pak souvisí též skvělá práce s prameny, jež jsou využity

v nadprůměrném rozsahu (jak z oblasti judikatury, tak zejména z oblasti právní nauky), a kvalitní citační technika (se zanedbatelnou výhradou odkazů na zákonná ustanovení v poznámkovém aparátu a s výhradou, že ne vždy citace kolektivní práce přesně vypovídá o tom, který ze spoluautorů je citován). K tomu všemu se konečně z formálního hlediska a druží vysoce kultivovaný jazykový projev autorky, kterému nelze vytknout ani gramatické nedostatky, jejichž absence dnes již zdaleka není samozřejmostí.

Má-li nejen oponent, ale i vedoucí diplomové práce též kritizovat a nikoli jen chválit, mám toho na obecné úrovni jen velmi málo; vlastně jen dvě poznámky. Za prvé, přestože autorka velmi často vyslovuje svůj právní názor, činí tak většinou převzetím názoru někoho jiného, aniž doplňuje vlastní argumentaci vysvětlující, proč dochází k převzetí právě toho a ne jiného názoru. Za druhé, přestože autorka správně odhaluje množství rozdílných interpretací odpovídajícího množství problémů nového občanského zákoníku, v podstatě vždy zůstává pouze v rovině řešení *de lege lata*, aniž se odváží ke kritice *de lege ferenda*, ačkoli jde o kritiku více než potřebnou, neboť zřejmě jen na základě jejich výsledků bude možné jednou dospět k řešení skutečně uspokojivému. To je ovšem jen relativní výtka, neboť stejný (tj. ryze exegetický) přístup dnes používá drtivá většina představitelů naší právní nauky.

Pokud jde o jednotlivosti, lze debatovat o leccčems, byť občas jde právě jen o otázku konkrétního projevu nekritického přístupu autorky k platné právní úpravě. Předně se zdá, že někdy jsou přejímány ne zcela správné názory či formulace; tak je tomu u připuštění možnosti výslovného právního jednání opomenutím (str. 4) nebo u spojení právních následků jednání s jednáním předpokládaným nikoli v dispozici, nýbrž v hypotéze právní normy (str. 5). Teoreticky správný požadavek autorky na náležitost právního jednání spočívající ve schopnosti právně jednat (str. 8) opomíjí mimořádně problematickou konstrukci zákona, podle kterého právnícká osoba je vždy jen zastoupena. Obdobně při nekritické akceptaci zákonné možnosti konvalidovat zdánlivé právní jednání (str. 19) se opomíjí, že když něco od počátku neexistuje, nemůže to být dost dobře konvalidováno. S tím je pak „příbuzná“ i pozitivisticky až brilantní analýza „zjevnosti“ rozporu s dobrými mravy (str. 30 a násl.), která však neodhaluje zjevnou slabinu zákona spočívající v použití tohoto zjevně neostrého pojmu „zjevný“. V neposlední řadě rozboru problematiky omylu (str. 44) lze vytnout opomenutí případů, kdy je nikoli lstí vyvolán omyl nepodstatný (a kdy vznikne právní následek, na který se v práci nepamatuje ani ve formě zmínky).

Spíše než jako připomínku navrhuji k rozpravě zamyšlení nad dvěma následujícími otázkami. První, jak se pozná, že smyslem a účelem smluvní formy je jen zabezpečení

důkazu, a jaký je vůbec právní základ závěru o relevanci smyslu a účelu smluvního ujednání (viz str. 34 – 35)? Druhá, skutečně je (v souladu s Nejvyšším soudem) zapotřebí vždy odmítat odporovatelnost u ekvivalentních právních jednání, anebo lze naopak (v souladu např. s Pulkrábkem) uvažovat o správnosti opaku, a to zejména s ohledem právě na smysl a účel zákona?

Shora uvedené připomínky, včetně otázek (které v posudcích kladu většinou jen velmi vyspělým studentům) samozřejmě ani v nejmenším nesnižují mé vstupní konstatování o mimořádných kvalitách předložené práce. Mohu tedy jednoznačně shrnout, že jde o práci, která jasně ukazuje nejen to, že si její autorka osvojila široké vědecké poznatky o zpracovávaném tématu, ale i to, že získala pozoruhodnou schopnost tyto poznatky vysoce kultivovaně prezentovat, takže předložila práci, která je bezpochyby vysoce nadprůměrná, ba která v rámci mnou posuzovaných diplomových prací přinejmenším z posledních let (ne-li z delšího období) patří vůbec k nejlepším. Práce tak nejen splňuje, ale i dalece překračuje požadavky, které lze na ni jako na diplomovou práci klást, a doporučuji proto zcela jednoznačně, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 2. května 2018

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.